

Nr 28.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående rätt för biträdande föreståndarinnorna Gerda von Sydow och Kerstin Fjetterström att för uppflyttning i högre lönegrad tillgodoräkna sig viss tjänstgöring; given Stockholms slott den 4 januari 1927.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

N. J. F. Almkvist.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 januari 1927.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden THYRÉN, RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETTERSSON, HELLSTRÖM, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG.

Departementschefen, statsrådet Almkvist anför härefter :

Enligt gällande lönetursbestämmelser för lärarpersonal vid de allmänna läroverken och statens därmed jämförliga läroanstalter är rätten att tillgodoräkna arbete utom statens tjänst för erhållande av ålderstillägg i huvudsak inskränkt till att avse tjänstgöring vid kommunal mellanskola. För närvarande föreligga emellertid tvenne förslag, varigenom dylik lärarpersonal skulle i större utsträckning än hittills få tillgodoräkna sig arbete utom statens tjänst för uppflyttning i högre lönegrad. Lärarnas lönekommitté har

Ang. rätt för biträdande föreståndarinnorna Gerda von Sydow och Kerstin Fjetterström att för uppflyttning i högre lönegrad tillgodoräkna sig viss tjänstgöring.

nämligen i sitt den 15 augusti 1923 avgivna betänkande föreslagit det för statsdepartementen m. fl. ämbetsverk under senare år antagna lönesystemets införande jämväl i fråga om lärarpersonalen, vilket skulle innebära, att å lärarpersonalen skulle bli tillämpligt stadgandet i 11 § i avlösningsreglementet den 22 juni 1921, att Kungl. Maj:t efter prövning i varje särskilt fall må helt eller delvis tillgodoräkna befattningshavare jämväl den tid, han utom statens tjänst utfört sådant arbete av direkt allmännyttig beskaffenhet, som i avseende å sin art och omfattning finnes ur det allmännas synpunkt svara mot, vara jämförbart med eller av högre värde än det arbete han har att utföra å befattningen.

Vidare har i det av särskild sakkunnig inom finansdepartementet den 8 november 1923 avgivna betänkandet angående revision av gällande avlösningsbestämmelser för statsdepartement m. fl. verk föreslagits sådan ändring av kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 373), att befattningshavare vid oreglerade verk skulle för erhållande av ålderstillägg få tillgodoräkna sig arbete utom statens tjänst i samma omfattning som befattningshavare vid nyreglerade verk.

Hos Kungl. Maj:t hava nu ämneslärarinorna vid statens högre lärarinneseminarium i Stockholm och den därmed förenade normalskolan för flickor, biträdande föreståndarinnan vid seminariet Gerda Euphrosyne von Sydow samt biträdande föreståndarinnan vid normalskolan för flickor Kerstin Fjetterström hemställt att för uppflyttning i högre lönegrad få tillgodoräkna sig tidigare tjänstgöring vid privatläroverk.

Gerda von Sydow, som är född den 7 maj 1870, tjänstgjorde läsåren 1890—1916 vid statsunderstödd högre flickskola samt kallades och utnämndes den 1 juli 1916 till ämneslärarinna vid högre lärarinneseminarium och normalskolan. Samtidigt förordnades hon till biträdande föreståndarinna vid seminariet. Hon anhåller nu att för uppflyttning i högre lönegrad få tillgodoräkna sig tio år av sin ovannämnda tjänstgöring vid statsunderstödd högre flickskola samt att ålderstillägg, som på grund härav kan komma att tillerkännas henne, må få uppbäras retroaktivt från och med den 1 januari 1922.

Kerstin Fjetterström, som är född den 6 juli 1871, tjänstgjorde läsåren 1892—1923 vid högre flickskola, därav läsåren 1912—1923 såsom biträdande föreståndarinna vid enskilt högre lärarinneseminarium. Den 30 april 1923 kallades och utnämndes hon till ämneslärarinna vid seminariet och normalskolan och förordnades samtidigt till biträdande föreståndarinna vid normalskolan. Hon anhåller nu likaledes om rätt att för uppflyttning i högre lönegrad få tillgodoräkna sig tio år av sin tjänstgöring vid statsunderstödd enskild läroanstalt, samt att ålderstillägg, som på grund härav kan komma att tillerkännas henne, må få utgå retroaktivt från och med den 1 januari 1924.

Rektor vid högre lärarinneseminariet tillstyrker bifall till framställningarna och anför därvid, bland annat, följande.

Då högre lärarinneseminariet och den därmed förenade normalskolan är en provårsinstitution, är det av synnerlig vikt att vid denna läroanstalt fästa dugande och erfarna lärare. Det är från denna synpunkt givetvis en fördel, att lärarinnor, som under någon längre tids tjänstgöring i enskilda högre flickskolor vunnit förtrogenhet med undervisning och uppfostran vid denna art av skolor, finna med sitt intresse förenligt att övergå till nämnda för lärarinneutbildningen i vårt land så betydelsefulla läroanstalt. Under nuvarande förhållanden, då tjänstgöring i enskild skola icke får tillgodoräknas lärarinna vid statsläroverk i och för uppflyttning i högre lönegrad, föreligger emellertid en fara, att inga lärarinnor med längre tids tjänstgöring i privat-skola befinnas villiga att vid ledighet söka dylik transport. Högre lärarinneseminariet och normalskolan kommer på detta sätt i en ogynnsam ställning vid platsers tillsättande, så mycket mer, som normalskolan är statens enda högre flickskola. Vad som sålunda gäller om vanliga ämneslärarinnebefattningar vid läroverket i fråga, gäller i ännu högre grad om föreståndarinnebefattningarna. Då utom de båda föreståndarinnorna endast åtta ordinarie ämneslärarinnor tjänstgöra vid läroverket, är det ofta nödvändigt att vid valet av föreståndarinna vända sig till lärarinnor vid enskild skola. Men av sådana kunna givetvis endast de, som förvärvat större erfarenhet som lärarinnor, lämpligen komma i fråga. För en lämplig rekrytering av lärarinnekåren vid högre lärarinneseminariet och normalskolan är det alltså av största vikt, att lärarinnor vid denna läroanstalt få tillgodoräkna sig tidigare tjänstgöring, som eventuellt varit förlagd till statsunderstödd enskild läroanstalt. Ett bifall till framställningarna skulle, på samma gång det innebure ett rättvist erkännande av det högt kvalificerade arbete i uppfostrans och undervisningens tjänst, som de båda föreståndarinnorna utfört, lända till högre lärarinneseminiariets båtnad.

I utlåtande den 2 januari 1925 förordar *skolöverstyrelsen* bifall till de båda ansökningarna och uttalar därvid i huvudsak följande:

Föreståndarinnebefattningarna vid seminariet äro av krävande natur och förutsätta hos sina innehavare omfattande insikter och framstående lärarskicklighet. Skola emellertid dessa befattningar bliva eftersökta även av högt meriterade lärarinnor, måste de göras i ekonomiskt avseende tillräckligt förmånliga. Seminariets båda föreståndarinnor rekryteras i regeln från de högre flickskolornas lärarinnekår, och det är härvid förklarligt, att mången lärarinna tvekar att antaga en dylik transport till seminariet inför utsikten att varken erhålla pensions- eller lönetursrätt för den tid hon fullgjort arbete i den enskilda undervisningens tjänst. Skulle emellertid övergången till seminariet vara förenad med möjlighet för henne att för ålderstillägg få tillgodoräkna sig åtminstone någon del av sin tidigare tjänstgöring, torde med säkerhet dessa befattningar bliva lockande även för lärarinnor, som under ett större antal år varit anställda vid enskilda läroanstalter. Under hänvisning till vad sålunda blivit anført och med instämmande i vederbörande rektors yttrande, att ett bifall till framställningarna skulle lända till seminariets båtnad, på samma gång det innebure ett rättvist erkännande av det högt kvalificerade arbete i uppfostrans och undervisningens tjänst, som de båda föreståndarinnorna utfört, anser sig överstyrelsen böra hemställa, att den ifrågasatta förmånen måtte sökandena beviljas.

Statskontoret yttrar i utlåtande den 23 januari 1925:

Då lärarpersonalen således inom närmaste tiden torde kunna räkna med ändrade lönetursbestämmelser, synes det statskontoret, att förevarande ansökningar nu icke böra föranleda någon framställning till riksdagen. Ett bifall till sökandenas framställningar skulle dessutom otvivelaktigt medföra ett flertal liknande framställningar från befattningshavare vid oreglerade verk såväl inom som utom lärarkåren, vilka med samma skäl som sökandena torde kunna göra anspråk på att det arbete, de utfört utom statens tjänst, måtte tillgodoräknas dem för erhållande av ålderstillägg. Ehuru statskontoret måste finna de gjorda framställningarna behjärtansvärda, får ämbetsverket på grund av vad sålunda anförts hemställa, att desamma icke måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Departement-
schefen.

De framställningar, om vilka nu är fråga, åsyfta en avvikelse från de bestämmelser, som ännu gälla för bland andra lärarpersonalen vid högre lärarinneseminariet. Om jag i likhet med seminariets rektor och skolöverstyrelsen icke dess mindre anser synnerliga skäl föreligga för bifall till framställningarna, beror detta därpå, att särskilda förhållanden här äro för handen.

Jag ber i sådant hänseende först få erinra därom, att högre lärarinneseminariet är statens enda utbildningsanstalt i sitt slag, från vilken utexamineras ett stort antal blivande lärarinnor vid statens samskolor och enskilda läroanstalter, samt att den med seminariet förenade normalskolan för flickor tjänstgör som övningsskola för seminariet. Det är då självklart, att stor vikt alltid lagts uppå att såsom föreståndarinnor för dessa båda med varandra förenade läroanstalter få lärarinnor, som med framstående pedagogisk skicklighet förena grundlig och mångsidig erfarenhet av de läroanstalter, i främsta rummet de högre flickskolorna, för vilka seminariet utbildar lärarinnor och som äro organiserade i likhet med normalskolan. Då dylik erfarenhet således främst kan väntas hos lärarinnor vid högre flickskolor, är det ofta bland dem, som man haft att söka personer, lämpade att bekläda de viktiga föreståndarinneposterna vid lärarinneseminariet. Så har varit fallet med nu ifrågavarande båda befattningshavare.

Ehuru dessa föreståndarinnor sålunda vid tillträdet till sina nuvarande befattningar hade bakom sig en mångårig tjänstgöring, har på grund av gällande bestämmelser ej någon del av denna tjänstgöring fått räknas dem till godo för erhållande av ålderstillägg vid deras nuvarande statstjänster, och de hava på grund därav kommit i en i lönehänseende ogynnsam ställning.

Det är uppenbart, att här föreligga omständigheter, som berättiga ett avsteg från eljest gällande bestämmelser i avseende å tjänstårsberäkning. Som jag redan nämnt, föreligga visserligen förslag, genom vilkas antagande en fråga av nu förevarande art bleve löst av sig själv, och det är främst med hänsyn till dessa förslag, som statskontoret ej funnit sig kunna tillstyrka framställningarna. Emellertid har under den tid av omkring två år, som för-

flutit sedan statskontoret avgav sitt utlåtande i ämnet, intet av ifrågavarande båda förslag blivit föremål för slutlig prövning, och det torde ej heller kunna med visshet förutses, när så kan komma att ske. Jag finner det under sådana omständigheter obilligt, att nu ifrågavarande båda befattningshavare alltjämt skola vara tvungna att kvarstå i den ogynnsamma löneställning, vari de för närvarande befinna sig.

Inom det högre undervisningsväsendet finnes, så vitt jag kan bedöma, inga fall, i fråga om vilka liknande skäl för beviljande av lönetursrätt kunna anföras, och jag har följaktligen ej någon anledning att befara, att ett bifall till framställningarna skulle medföra konsekvenser av icke önskad art. Jag anser mig därför böra förorda, att förslag om rätt för nu ifrågavarande lärarinnor att för lönetur tillgodoräkna intill tio år av sin tjänstgöring vid enskild statsunderstödd läroanstalt nu avlåtes till riksdagen. Jag kan däremot icke tillstyrka, att sökandena erhålla rätt att retroaktivt uppbära ålderstillägg från av dem angivna tidpunkter, enär en sådan anordning skulle innebära en alltför stor avvikelse från eljest tillämpade grundsatser. Med hänsyn till att ålderstilläggsberäkningen för lärarpersonalen vid statens läroanstalter gäller för kalenderår samt till att avgörandet av ifrågavarande ansökningar genom förut antydda omständigheter blivit undanskjutet finner jag mig dock kunna förorda, att ålderstillägg, som på grund av de gjorda framställningarna må bliva sökandena tillerkända, må åtnjutas från och med den 1 januari 1927.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att envar av ämneslärarinnorna och biträdande föreståndarinnorna vid statens högre lärarinneseminarium i Stockholm och den därmed förenade normalskolan för flickor Gerda Euphrosyne von Sydow och Kerstin Fjetterström må för erhållande av ålderstillägg vid sin befattning tillgodoräkna sig 10 år av den tid hon tjänstgjort vid statsunderstödd enskild läroanstalt samt att ålderstillägg, som på grund av en beviljad dylik rätt kan uppkomma, må åtnjutas från och med den 1 januari 1927.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
Gustaf Breitholtz.